

Guia docent

Identificació de l'assignatura

Assignatura / Grup	20287 - Iniciació a la Història de l'Art I: Antic i Medieval / 1
Titulació	Grau d'Història de l'Art (Pla 2014) - Primer curs
Crèdits	6
Període d'impartició	Primer semestre
Idioma d'impartició	Català

Professors

Professor/a	Horari d'atenció als alumnes					
	Hora d'inici	Hora de fi	Dia	Data d'inici	Data de fi	Despatx / Edifici
Maria Magdalena Cerdà Garriga	11:00	12:00	Dijous	17/02/2020	07/06/2020	BB18
<i>Responsable</i> m.cerda@uib.es						

Contextualització

L'assignatura introdueix conceptes i qüestions bàsiques de la Teoria i la Història de l'Art dels períodes que són matèria d'estudi: Art Antic i Art Medieval. Com a assignatura d'iniciació a la Història de l'Art, el principal objectiu és adquirir coneixements i capacitats que es treballaran en els cursos posteriors.

Es proposa una reflexió sobre la consideració que ha tingut el fet artístic al llarg del temps, com també sobre la funció de l'art dins la història social i cultural i, per tant, sobre els diversos objectius als què ha servit. Els significats que ha tingut l'art estan vinculats als diversos tipus de promotors i clients que s'han donat i que han afectat al paper que ha tingut l'artista. Conèixer els conceptes fonamentals que afecten la producció artística, definir i identificar el paper dels agents implicats en el procés, permetran comprendre millor els resultats que s'han donat al llarg dels períodes d'Art Antic i Art Medieval en què se centra aquesta assignatura.

Requisits

L'assignatura parteix dels coneixements assolits a l'ensenyament secundari i equivalents

Competències

Específiques

- * CE-1. Consciència crítica de les coordenades espacial-temporals (diacronia i sincronia) i dels límits i interrelacions geogràfiques i culturals de la Història de l'Art
- * CE-6. Coneixement sistemàtic i integrat del fet artístic a través dels diferents llenguatges i tècniques de la producció artística al llarg de la història així com de la teoria i pensament estètic

Guia docent

Genèriques

- * CB-1. Demostrar posseir i comprendre coneixements de l'àrea de la Història de l'Art a partir de la base de l'educació secundària obligatòria i del Batxillerat, a un nivell que, si bé es recolza en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de la vanguardia en l'estudi de la Història de l'Art.
- * CB-5. Desenvolupar les habilitats d'aprenentatge necessàries per emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia

Bàsiques

- * Podeu consultar les competències bàsiques que l'estudiant ha d'haver assolit en acabar el grau a l'adreça següent: http://estudis.uib.cat/ca/grau/comp_basiques/

Continguts

L'assignatura es desenvoluparà en tres blocs temàtics, el primer de caràcter introductori.

Continguts temàtics

I. INTRODUCCIÓ A L'ASSIGNATURA

- U. 1. Història de l'art i teoria de l'art
- U. 2. La naturalesa de l'objecte artístic
- U. 3. Els agents implicats en el procés de creació artística

II. EDAT ANTIGA I EDAT CLÀSSICA

- U. 4. Arc temporal i civilitzacions
- U. 5. La consideració màgica de l'art durant la Prehistòria i les cultures agràries
- U. 6. Els programes urbanístics i arquitectònics al Pròxim Orient
- U. 7. La significació de la imatge en les societats del Pròxim Orient
- U. 8. La idea de "techné" i "ars" a Grècia i Roma
- U. 9. L'art com a imitació: la mimesi a l'art clàssic
- U. 10. La utilització religiosa i política de l'art a les cultures clàssiques
- U. 11. L'herència clàssica al món romà

III. ANTIGUITAT TARDANA I EDAT MITJANA

- U. 12. Sistematització temporal, geogràfica i terminològica
- U. 13. La literatura artística i la funció religiosa de l'art medieval. La concepció transcendent de la imitació i les controvèrsies sobre la imatge
- U. 14. Els promotors i clients de l'art a l'alta edat mitjana: monacat i papat, monarquia i senyors feudals. El monestir com a centre de l'art i de la cultura. Els artífexs
- U. 15. Peregrinacions, litúrgia i art. Les peregrinacions a l'edat mitjana. Tipologies i funcionalitat del mobiliari i aixovar litúrgics
- U. 16. Concepció i funció de la imatge durant l'alta edat mitjana i el Romànic
- U. 17. Els programes arquitectònics i l'ornamentació a l'art islàmic
- U. 18. Els darrers segles de l'edat mitjana: la nova societat urbana, l'humanisme gòtic i la recuperació del món terrenal

Guia docent

- U. 19. Els nous promotors i usuaris de l'art a la baixa edat mitjana. Els artífexs i el treball de taller
U. 20. El gòtic: els programes arquitectònics i la seva ornamentació. Els retaules

Metodologia docent

1- METODOLOGIA ORDINÀRIA:

El mètode de treball d'aquesta assignatura s'articula a través de diversos tipus d'agrupacions i sistemes de treball, dividits en sessions presencials i no presencials, com s'assenyala a continuació.

Amb el propòsit d'afavorir l'autonomia en l'adquisició de coneixements per part de l'alumnat, l'assignatura està inclosa a Aula Digital. D'aquesta manera l'alumne tindrà en línia i al seu abast i disposició una comunicació amb el professor i recursos electrònics específics.

2- METODOLOGIA ALTERNATIVA:

L'assignatura ofereix un **ITINERARI B** de presencialitat i d'avaluació, que s'ha de fixar entre el professor i l'estudiant per mitjà d'un contracte acadèmic durant les dues primeres setmanes d'impartició d'aquesta assignatura.

Poden acollir-se a l'itinerari B aquells alumnes que reuneixin alguna d'aquestes condicions (que s'han acreditar documentalment):

- 1- Estar treballant amb una mitjana de dedicació equivalent, com a mínim, a la meitat de la durada màxima de jornada ordinària de treball. Això s'ha d'acreditar amb un contracte de treball en vigor o un nomenament administratiu; alternativament es poden aportar altres documents que provin l'activitat actual, com els justificants de cotització en qualsevol règim de la Seguretat Social.
- 2- Estar afectat per una discapacitat física, sensorial o psíquica, en un grau igual o superior al 33 per cent, que és l'establert a la normativa que regula la reserva de places per a l'accés a la Universitat d'estudiants amb necessitats educatives especials. El grau de discapacitat s'ha d'acreditar mitjançant el certificat emès per l'organisme competent per al seu reconeixement.
- 3- Tenir 45 anys o més en la data d'inici del curs acadèmic.
- 4- Estar en situació de protecció a la família o haver de tenir cura de persones dependents.
- 5- Trobar-se en altres situacions extraordinàries que l'òrgan competent valori com a determinants per ser incorporat a la situació de dedicació a l'estudi a temps parcial.

Volum de treball

La determinació del volum de treball és coherent amb les diverses modalitats d'ensenyament i aprenentatge descrits en els apartats precedents. A començament del semestre hi haurà a disposició dels estudiants el cronograma de l'assignatura a través de Campus Extens. Aquest cronograma inclourà les dates en què es faran les activitats pràctiques, com també les proves d'avaluació contínua.

Activitats de treball presencial (2,4 crèdits, 60 hores)

Guia docent

Modalitat	Nom	Tip. agr.	Descripció	Hores
Classes teòriques	Classes Teòriques	Grup gran (G)	Mitjançant el mètode expositiu, els professors establiran els fonaments teòrics i el marc de coneixement de les unitats didàctiques que componen la matèria. A més, es donarà informació, per a cada unitat didàctica, sobre el sistema de treball aconsellable i el material didàctic que haurà d'utilitzar l'alumnat per preparar de forma autònoma els continguts.	52
Classes pràctiques	Classes Pràctiques	Grup mitjà (M)	Comentari de lectures, anàlisi de textos i imatges. Mitjançant aquests procediments es treballaran punts específics del temari i s'aprofundiran els continguts generals.	4
Avaluació	Prova 2a Avaluació	Grup gran (G)	Prova d'avaluació escrita sobre una part dels continguts de l'assignatura. La prova de la 2a Avaluació es durà a terme el dia de la convocatòria complementària. Els continguts seran comunicats pels professors a través de Campus Extens i de les classes presencials.	2
Avaluació	Prova 1a Avaluació	Grup gran (G)	Prova d'avaluació escrita sobre una part dels continguts de l'assignatura. La prova de la 1a Avaluació es durà a terme a mitjan semestre. La data i continguts seran comunicats pels professors a través de Campus Extens i de les classes presencials.	2

A començament del semestre hi haurà a disposició dels estudiants el cronograma de l'assignatura a través de la plataforma UIBdigital. Aquest cronograma inclourà almenys les dates en què es faran les proves d'avaluació contínua i les dates de lliurament dels treballs. A més, el professor o la professora informará els estudiants si el pla de treball de l'assignatura es durà a terme a través del cronograma o per una altra via, inclosa la plataforma Aula digital.

Activitats de treball no presencial (3,6 crèdits, 90 hores)

Modalitat	Nom	Descripció	Hores
Estudi i treball autònom individual	Lectures obligatòries	L'alumnat haurà de preparar el resum i comentari escrit de les lectures obligatòries que s'especificaran a l'inici de l'assignatura.	15
Estudi i treball autònom individual	Preparació i estudi del temari	Després de l'exposició per part dels professors a les classes magistrals i del treball conjunt a les classes pràctiques, l'alumne haurà d'aprofundir en la matèria a partir del material bibliogràfic indicat per cada unitat didàctica durant les classes.	70
Estudi i treball autònom individual	Pràctiques en línia	Activitat en línia centrada en el comentari de textos i imatges. Mitjançant aquests procediments es treballaran punts específics del temari i s'aprofundiran els continguts generals.	5

Guia docent

Riscs específics i mesures de protecció

Les activitats d'aprenentatge d'aquesta assignatura no comporten riscos específics per a la seguretat i salut dels alumnes i, per tant, no cal adoptar mesures de protecció especials.

Avaluació de l'aprenentatge dels estudiants

El procediment d'avaluació d'aquesta assignatura és producte del mètode de treball presencial i no presencial exposat anteriorment i consta de les següents activitats:

- * Prova escrita 1r parcial (4 punts)*
- * Prova escrita 2n parcial (4 punts)*
- * Pràctiques (1 punt)
- * Lectures obligatòries i lliurament de comentaris de text (1 punt).

La nota dels comentaris i pràctiques se sumará a la resta de puntuacions obtingudes amb les proves parcials.

*** ATENCIÓ: és un requisit necessari obtenir una nota igual o superior a la meitat de la puntuació màxima de les proves escrites (2 punts en cada una de les proves), del contrari s'hauran de recuperar en la convocatòria extraordinària. Per a poder superar l'assignatura cal haver superat les dues proves escrites.**

Frau en elements d'avaluació

D'acord amb l'article 33 del Reglament acadèmic, "amb independència del procediment disciplinari que es pugui seguir contra l'estudiant infractor, la realització demostradorament fraudulenta d'algun dels elements d'avaluació inclosos en guies docents de les assignatures comportarà, a criteri del professor, una menysvaloració en la seva qualificació que pot suposar la qualificació de «suspens 0» a l'avaluació anual de l'assignatura".

Classes Pràctiques

Modalitat	Classes pràctiques
Tècnica	Tècniques d'observació (no recuperable)
Descripció	Comentari de lectures, anàlisi de textos i imatges. Mitjançant aquests procediments es treballaran punts específics del temari i s'aprofundiran els continguts generals.
Criteris d'avaluació	Es valorarà l'assistència, interès i participació de l'alumne en les classes pràctiques. En elles es realitzaran comentaris orals de textos i imatges. Es pretén aprofundir en alguns aspectes del temari per a la preparació de les proves d'avaluació.

Percentatge de la qualificació final: 10% per a l'itinerari A

Percentatge de la qualificació final: 0% per a l'itinerari B

Guia docent

Prova 2a Avaluació

Modalitat	Avaluació
Tècnica	Proves de resposta llarga, de desenvolupament (recuperable)
Descripció	Prova d'avaluació escrita sobre una part dels continguts de l'assignatura. La prova de la 2a Avaluació es durà a terme el dia de la convocatòria complementària. Els continguts seran comunicats pels professors a través de Campus Extens i de les classes presencials.
Criteris d'avaluació	Es valorarà la capacitat de síntesi i d'extracció de les idees en els comentaris de textos i imatges, així com la relació amb els continguts de l'assignatura i l'argumentació aportada. Es considerarà l'adequació a les preguntes formulades, l'exposició estructurada, organitzada i clara de les respostes, la capacitat de relació i síntesi, com també l'ús del vocabulari específic i el coneixement de la bibliografia.
Percentatge de la qualificació final: 40% per a l'itinerari A amb qualificació mínima 2	
Percentatge de la qualificació final: 40% per a l'itinerari B amb qualificació mínima 2	

Prova 1a Avaluació

Modalitat	Avaluació
Tècnica	Proves de resposta llarga, de desenvolupament (recuperable)
Descripció	Prova d'avaluació escrita sobre una part dels continguts de l'assignatura. La prova de la 1a Avaluació es durà a terme a mitjan semestre. La data i continguts seran comunicats pels professors a través de Campus Extens i de les classes presencials.
Criteris d'avaluació	Es valorarà la capacitat de síntesi i d'extracció de les idees en els comentaris de textos i imatges, així com la relació amb els continguts de l'assignatura i l'argumentació aportada. Es considerarà l'adequació a les preguntes formulades, l'exposició estructurada, organitzada i clara de les respostes, la capacitat de relació i síntesi, com també l'ús del vocabulari específic i el coneixement de la bibliografia.
Percentatge de la qualificació final: 40% per a l'itinerari A amb qualificació mínima 2	
Percentatge de la qualificació final: 40% per a l'itinerari B amb qualificació mínima 2	

Lectures obligatòries

Modalitat	Estudi i treball autònom individual
Tècnica	Treballs i projectes (recuperable)
Descripció	L'alumnat haurà de preparar el resum i comentari escrit de les lectures obligatòries que s'especificaran a l'inici de l'assignatura.
Criteris d'avaluació	L'alumnat haurà de preparar el resum i comentari escrit de les lectures obligatòries que s'especificaran a l'inici de l'assignatura. Es facilitaran unes pautes per a l'elaboració dels comentaris. Es valorarà el contingut de la informació obtinguda, la seva correcta assimilació, la capacitat de síntesi i l'estructura temàtica.
Percentatge de la qualificació final: 10% per a l'itinerari A	
Percentatge de la qualificació final: 10% per a l'itinerari B	

Guia docent

Pràctiques en línia

Modalitat	Estudi i treball autònom individual
Tècnica	Tècniques d'observació (no recuperable)
Descripció	Activitat en línia centrada en el comentari de textos i imatges. Mitjançant aquests procediments es treballaran punts específics del temari i s'aprofundiran els continguts generals.
Criteris d'avaluació	Pràctica en línia realitzada a través d'Aula Digital centrada en respostes breus sobre textos i imatges relacionats amb els continguts ja explicats a l'aula. Es pretén aprofundir en alguns aspectes del temari per a la preparació de les proves d'avaluació.

Percentatge de la qualificació final: 0% per a l'itinerari A

Percentatge de la qualificació final: 10% per a l'itinerari B

Recursos, bibliografia i documentació complementària

A continuació s'ofereix un recull de referències bibliogràfics útils per aproximar-se a la matèria d'estudi. La bibliografia és orientativa, atès que durant el curs es podran recomanar altres materials.

A Aula Digital trobareu disponibles bibliografies específiques de cada un dels blocs temàtics, així com altres recursos, per tal d'aprofundir en els continguts de l'assignatura.

Bibliografia bàsica

BARASCH, M., *Teorías del arte: de Platón a Winckelmann*, Madrid, Alianza, 2001 (1985)
CERDÀ, M.; JUAN, A.; SABATER, T. (coord.): *Crisi: decadència o transformació? Problemàtiques i contextos a la baixa edat mitjana*, Edicions UIB, CAIB, Palma, 2014 (ebook).
KOSTOV, S., *El arquitecto: historia de una profesión*, Madrid, Cátedra, 1984 (1977)
NIETO ALCAIDE, V. [et. alt.], *Historia del arte*, Madrid, Nerea, 1994.
RAMÍREZ, J. A. (Dir.), *Historia del Arte*, 4 vols., Madrid, Alianza, 1996-1997
SHINER, L., *La invención del arte. Una historia cultural*, Barcelona, Paidós, 2004 (2001)
TATARKIEWICK, W., *Historia de seis ideas*, Madrid, Tecnos, 1990 (1976)

Bibliografia complementària

A.D., *Imágenes y promotores en el arte medieval. Miscelánea en homenaje a Joaquín Yarza Luaces*, Barcelona, Universitat Autònoma de Barcelona, 2001
BARRAL ALTET, X. (Ed.), *Artistes, artisans et production artistique au moyen age*, Paris, Picard, 1986
CHILDE, G., *Los orígenes de la civilización*, México-Madrid, F.C.E., 1976 (1936)
ECO, U., *Arte y belleza en la estética medieval*, Barcelona, Lumen, 2002 (1986)
ESPANYOL BERTRAN, F.: "La transmisión del conocimiento artístico en la Corona de Aragón (siglos XIV-XV)", *Cuadernos del CEMYR*, 5, 1997, pàg. 73-113.
FORMAGGIO, D., *Arte*, Barcelona, Labor, 1976
FREIXA, M. [et. alt.], *Introducción a la Historia del Arte. Fundamentos teóricos y lenguajes artísticos*, Barcelona, Barcanova, 1991.
FRANCASTEL P., *El retrato*, Madrid, Cátedra, 1978
FRANKFORT, H., *Arte y arquitectura del Oriente Antiguo*, Madrid, Cátedra, 1992
GARCÍA MARSILLA, J.V., *Història de l'art medieval*, Universitat de València, València, 2002
GIEDION, S., *El presente eterno. Los comienzos del arte*, Madrid, Alianza, 1981
GRABAR, O., *La formación del Arte Islámico*, Madrid, Cátedra, 1990
GOMBRICH, E., *Ideales e ídolos. Ensayo sobre los valores en la historia y en el arte*, Barcelona, Gustavo Gili, 1981 (1979)

Guia docent

- MARTÍ BONET, J.M.: *Sacralia antiqua: diccionari del catalogador del patrimoni cultural de l'Església*, Museu Diocesà de Barcelona, 2014
- MARTÍNEZ, C.; GÓMEZ, C.; ALZAGA, A.; *Historia del arte antiguo en Egipto y Próximo Oriente*, ed. universitaria Ramón Areces, Madrid, 2009
- PANOFKY, E., "La historia del arte en cuanto disciplina humanística", a PANOFKY, E., *El significado de las artes visuales*, Madrid, Alianza, 1993. pàg. 17-43
- PANOFKY, E., *Idea: contribución a la historia de la teoría del arte*, Madrid, Cátedra, 1989 (1968)
- SHAVER-CRANDELL, A., *La Edad Media*, Barcelona, Gustavo Gili, 1985
- SMITH, W.S., *Arte y arquitectura del antiguo Egipto*, Madrid, Cátedra, 2000
- TATARKIEWICK, *Historia de la Estética. Vol. 1 La estética antigua*, Madrid, Akal, 1987
- TATARKIEWICZ, *Historia de la Estética. Vol. 2 La estética medieval*, Madrid, Akal, 1990.
- VALVERDE, J. M., *Breve historia y antología de la estética*, Barcelona, Ariel, 1987
- VENTURI, L., *El gusto de los primitivos*, Madrid, Alianza, 1991 (1926)
- WOODFORD, S., *Grecia y Roma*, Barcelona, Gustavo Gili, 1985
- YARZA LUACES, J., "Artista-artesano en el gótico catalán", *Lambard. Estudis d'Art Medieval*, 3, 1983-1985. pàg. 129-169
- YARZA LUACES, J., *Baja Edad Media : los siglos del Gótico*, Madrid, Silex, 1992
- YARZA, J., FITÉ, F. (eds.), *L'artista-artesà medieval a la Corona d'Aragó*. Actes. Lleida, gener, 1998, Universitat de Lleida, 1999

